

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Õppekorraldus eestikeelsele õppele üleminekul

21.03.2024

Hele Liiv-Tellmann
üldhariduspoliitika osakond
Haridus- ja Teadusministeerium

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Õiguslik alus

12.12.2022 võttis Riigikogu vastu seadusemuudatused, mis on vajalikud täielikuks eestikeelsele õppele üleminekuks.

Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava kinnitati 16.12.2022, täiendavad muudatused kinnitati 11.12.2023 (seletuskiri).

Enne: PGS § 21 (1) Kooli või klassi õppekeeleks loetakse keel, milles toimuv õpe moodustab vähemalt 60 protsenti riiklikes õppekavades määratud väikseimast lubatud õppe koormusest. Kui õpe ei toimu üheski keeles 60 protsendi ulatuses, loetakse õpe kakskeelseks. Kakskeelse õppe puhul käsitatakse õppekeeltena kahte keelt, milles toimub enamus õppest.

Alates 1. septembrist 2024 PGS § 21 (1) Põhikooli ja gümnaasiumi õppekeel on eesti keel.

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Igaühel on õigus saada eestikeelset õpetust.
Eestikeelne haridus on meie kõigi ühine vastutus.

1. septembril 2024 üleminevad koolid

1. klassi õpilased õpivad kõiki õppeaineid täies mahus eesti keeles, eesti keelt soovituslikult eesti keel teise keelena ainekava alusel. Hiljem lisandub kohustuslikuna A-võõrkeel. Vene keelt emakeelena kohustusliku õppeainena ei ole. Võimalus on õppida 2 tundi nädalas valikainena oma emakeelt ja kultuuri, kui seadusest tulenevad tingimused on täidetud.

4. klassi õpilased jätkavad eesti keele õppimist eesti keel teise keelena ainekava alusel, kõigi ülejäänud õppeainete õppimist alustatakse täies mahus eesti keeles. A-võõrkeel on juba valitud, B-võõrkeelt PRÕK § 15 (3) alusel kohustust õppida ei ole. Vene keel emakeelena kaob kohustuslike õppeainete tunnijaotusest. Võimalus on õppida 2 tundi nädalas valikainena oma emakeelt ja kultuuri, kui seadusest tulenevad tingimused on täidetud.

Klass	2024/2025. vene õppekeelega kooli kohustuslike õppeainete soovituslik tunnijaotus								
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
eesti keel	0	0	0	0	0	0	0	0	0
vene keel	0	6	5	0	2	2	1	1	1
kirjandus	0	0	0	0	2	2	2	2	2
eesti keel teise keelena	6	4	4	5	5	5	5	5	5
A-võõrkeel	0	0	3	3	3	3	3	3	3
B-võõrkeel	0	0	0	0	0	0	0	0	0
matemaatika	4	3	3	4	4	5	4	4	5
loodusõpetus	1	1	1	2	2	3	2	0	0
geograafia	0	0	0	0	0	0	1	2	2
bioloogia	0	0	0	0	0	0	1	2	2
keemia	0	0	0	0	0	0	0	2	2
füüsika	0	0	0	0	0	0	0	2	2
ajalugu	0	0	0	0	1	2	2	2	2
inimeseõpetus	1	0	1	1	1	0	2	0	0
ühiskonnaõpetus	0	0	0	0	0	1	0	1	1
muusika	2	2	2	2	1	1	1	1	1
kunst	1	2	2	1	1	1	1	1	1
tööõpetus	1	2	1	0	0	0	0	0	0
käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus	0	0	0	2	2	1	2	2	1
kehaline kasvatus	2	3	3	3	3	2	2	2	2
vene keel ja kultuur	2	0	0	2	0	0	0	0	0
	20	23	25	25	27	28	29	32	32

2024/2025. vene õppekeelega kooli õppeperioodide soovituslik tunniplaan 1. ja 4. klassis										
		1. klass						4. klass		
Klass	1. klass	1. periood	2. periood	3. periood	2. klass	3. klass	4. klass	1. periood	2. periood	3. periood
eesti keel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
vene keel	0	0	0	0	5	4	0	0	0	0
kirjandus	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
eesti keel teise keelel	6	7	6	5	4	4	5	7	4	4
A-võõrkeel	0	0	0	0	0	3	3	3	3	3
B-võõrkeel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
matemaatika	4	3	4	5	3	3	4	3	4	5
loodusõpetus	1	0	1	2	1	1	2	1	2	3
geograafia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
bioloogia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
keemia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
füüsika	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ajalugu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
inimeseõpetus	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1
ühiskonnaõpetus	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
muusika	2	3	2	1	2	2	2	2	2	2
kunst	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1
tööõpetus	1	1	1	1	2	1	0	0	0	0
käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus	0	0	0	0	0	0	2	2	3	1
kehaline kasvatus	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3
vene keel ja kultuur	2	2	2	2	0	0	2	2	2	2
	20	20	20	20	22	24	25	25	25	25
	20				23	25	25			

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Eesti keel vs eesti keel teise keelena

PRÕK § 17 (1) Kui eesti õppekeelega põhikoolis õpib eesti keelest erineva emakeelega õpilane või välisriigist saabunud õpilane, kelle eestikeelse õppe kogemus põhikoolis on olnud lühem kui kuus õppeaastat, võib kool **õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema nõusolekul** eesti keele õpet korraldada „Eesti keel teise keelena” ainekava alusel.

Ainult eesti keel teise keelena ainekava alusel
õppijal on võimalus loobuda B-võõrkeelest
(PRÕK § 15)

eesti keel teise keelena

muu kodukeelega õpilane muu
õppekeelega klassis (mitte-ülemineku
klassid, edaspidi
erakoolid)

—○— üldjuhul 4–5 tundi nädalas

muu kodukeelega õpilane
üleminekuklassis (2024. aasta
sügisel üldjuhul 1. ja 4. klass)

—○— esimeses kooliastmes on mahtu
tõstetud 6–7 tundi nädalas, teises
ja kolmandas kooliastmes 5 tundi
nädalas

muu kodukeelega õpilane eesti
õppekeelega klassis, kus õpivad
üldjuhul eesti kodukeelega
õpilased

—○— üldjuhul individuaalne õppekava,
maht on võrdsustatud eesti keel
emakeelena õppega, teises ja
kolmandas kooliastmes E2
tunnimaht kõrgem

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Eesti keel vs eesti keel teise keelena

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpetamise eesmärk põhikoolis on kujundada õpilastes **eakohane keele- ja kirjanduspädevus**, mis tähendab suutlikkust tajuda keelt ja kirjandust kui rahvusliku, riikliku ja iseenda identiteedi alust, mõista erinevaid kirjandustekste ning nende tähtsust Eesti ja maailma kultuuriloos. Keele- ja kirjanduspädevus hõlmab **teadmisi ja oskusi, kujundamaks keele- ja kultuuriteadlikku inimest, kes käitub nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses verbaalsele ja sotsiaalsele kontekstile vastavalt.**

Eesti keel esimeses kooliastmes 19 tundi, teises 11 tundi, kolmandas 6 tundi.

Eesti keel teise keelena esimeses kooliastmes 12 tundi, teises 15 tundi, kolmandas 15 tundi.

Koolil on õigus muuta tunnijaotusplaani, st tõsta esimeses kooliastmes eesti keel teise keelena tundide arvu (PRÕK 15 lõige 5).

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Põhikooli lõpueksam

Kõigil Eesti koolis õppivatel õpilastel on õigus valida haridustaseme lõpus sooritamiseks eesti keele eksam.

Õpilasel, kes on õppinud põhikoolis eesti keelt teise keelena ainekava alusel, on õigus valida sooritamiseks eesti keel teise keelena eksam.

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Oma emakeele ja kultuuri õpe valikainena

Seaduslik alus hõlmab kolmepoolset vastutust:

- lapsevanemad – avaldavad soovi
- kool – kui soov on vähemalt 10 lapse vanemal
- kooli pidaja – kui soovijaid on vähem kui 10

- lapsevanemal on õigus loobuda, kui klassis teised on soovinud, kuid tema ei soovi

- kui klassis on mitme kodukeelega lapsi, siis võib nende tunniplaanis samal ajal olla mõni muu valikaine või üldse vaba aeg (lubatud koormuse piires)

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Oma emakeele ja kultuuri õpe valikainena

Kuulub valikainena õpilase normkoormuse hulka ja peab mahtuma maksimaalse nädalakoormuse sisse (v.a PRÕK kolmandas kooliastmes või PLRÕK õpilastel vajaduspõhiselt, selle kohta hakkab kehtima PGSi punkt alates 1. septembrist 2024).

Õpet võib läbi viia koolis, rahvusseltside juures, pühapäevakoolis jm, olenevalt keele eripärast, õppida soovijate arvust, kooli pidaja võimalustest jne.

2024. aasta kevadel valmib soovituslik raaminekava, mis toetab oma emakeele ja kultuuri õppe korraldamist sihtkeelest sõltumata.

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Huvitegevus koolis

Täielikku eestikeelset õpet toetab, kui koolis on 100% eestikeelne keskkond, sh huviharidus. Kui õpilane õpib õppeainet eesti keeles, siis koolis regulaarselt toimuvad muus keeles nn järeleaitamistunnid viivad õpilase pigem segadusse, sest tunnis omandatakse mõisteid ühes keeles, järeleaitamises teises keeles. Õpilase toetamise asemel pigem pidurdatakse nii temakeelelist kui ka teadmiste arengut.

Kooli ülesanne on luua õpilasele 100% eestikeelne keskkond.

Kodu ülesanne on toetada oma emakeele ja kultuuri arengut.

Õppematerjalid ja õpetajat toetavad soovituslikud suunised

Eestikeelsed õpikud on olemas kõikides õppeainetes.

Puudused:

- On loodud eesti emakeelega õpilasele.
- Tihti liiga keerulised nii sõnakasutuse kui ka sisu poolest.

Õppe korraldamine sõltub nii õpetaja professionaalsusest kui ka õpilase edasijõudmisest nii keeleliselt kui ka ainealaselt. **Näitlikustamine! Vajadusel diferentseerimine, täiendav selgitamine, erinevate ülesannete lahendamine** jne sõltuvad konkreetsest olukorrast.

Õppekava rakendamist toetavad **soovituslikud juhised** on loodud kõikides ainevaldkondades, sh suunistega õppe diferentseerimiseks. PRÕKi ja GRÕKi toetavad materjalid on avalikustatud ja kättesaadavad nii koolidele tuttavas keskkonnas www.oppekava.ee (viide esilehel) kui ka lehel [HTM – õppekava materjalid](#).

PLRÕKi 2024. aprilli esimeses pooles.

Mille alusel alustada eesti keele õpetamist?

Õpilasele, kelle keeleoskus on algtasemel või peaaegu olematu, on mõistlik kasutada muu kodukeelega õpilase õpetamiseks koostatud keeleõppevara.

<https://sonaveeb.ee/teacher-tools/#/educational-material#item-veebimaterjalid-keeleoppijale>

Eestikeelsed aabitsad algavad väga lihtsalt ja selgelt ning võivad sobida lapsele, kes tulevad näiteks kakskeelsest kodust.

Õpetaja on oma õppematerjalide valikus vaba.

Näiteks: [Mare Kitsnik, Helena Metslang. Põhikooli ainetundide sõnavara. 2011](#)

PAKANE, PÄRIS PAKANE!

Küll oli tore läbi lume kooli sammuda! Vaheajal oli maa must ja sadas vihma. Eile tuli päris talv. Lumi kattis maad nagu paks tekk. Esimese tunni ajal oli hämar. Olime nagu mõnes koopas.

„Siin on pidulik tunne,“ ütles Mari.
„Täna peab pidulik olema,“ ütles Anna. „Täna on jälle esimene koolipäev.“
Olime Annaga nõus. Tema teab asju.
„See päris esimene koolipäev oli natuke jube,“ arvas Sander.
„Kuidas?“ imestas Sulev. „Mina küll ei kartnud!“
„Ma ei olnud ju siis veel teiega sõber!“ teatas Sander.
„Aga kohe saime uued sõbrad!“ arvas Kaisa.
„Üks asi on täna teisiti! Meil ei ole lilli,“ tuli Madisele pähe.
Olime jälle nõus.

6 ehtne mattis pimedavõitu pani imeks võlutud

„Kuidas ei ole lilli?“ küsis nüüd õpetaja Villem.
Vaatasime talle otsa. Kas õpetajal on lilled kuhugi?
Aga Villem näitas hoopis aknale.
„Vaadake, meil on jäälilled!“
Pugesime akna juurde. Klaasil olid õied. Olime lumi.
„Kes need tegi?“ küsis Pärtel.
„Kindlasti õpetaja,“ pakkus Marta.
„Või direktori!“ pakkus Anna.
„Ei, meie mitte,“ naeratas Villem. „Need tegi loodus.“

1. Kuidas lapsed end pärast vaheaega koolis tundsid? Põhjendat
2. Miks oli Sanderi arvates kõige esimene koolipäev natuke jube?
3. Mõttele kaaslasega kolm soovitus, kuidas uusi sõpru leida.
4. Kuidas said jäälilled aknale?
5. Milline loodusnähtus on sind lummanud? Jutustal
6. Mängi klassiga jäälille joonistamise mängu.
● Kõik saavad paberi ja kirjutavad sellele oma nime.
● Alusta jäälille joonistamist ja tõmba paberile üks joon.
● Anna töö edasi järgmisele lapsele.
● Iga laps võib korraga joonistada vaid ühe joone.
● Näi jätkatakse, kuni kõik on oma nimega töö tagasi saanud.
● Milline jäälille tuli kõige kaunim?

Õpi neid sõnu lugema.
esimene, pidulik, kooli-päev,
jooksime, akna-klaasil

Kattis maad = Oli maa peal

KÜLM, VÄGA KÜLM!

Eile hakkas lund sadama. Lumi kattis maad nagu paks tekk. KÜLL oli tore läbi lume kooli minna! Väljas ei olnud enam pime, aga valge ka veel ei olnud.

Algas esimene tund.
„Mul on pidulik tunne,“ ütles Mari.
„Täna peabki pidulik olema,“ vastas Anna. „Täna on jälle esimene kooli-päev.“
Olime Annaga nõus.

6

„Üks asi on täna teisiti! Meil ei ole lilli,“ ütles Madis.
„Kuidas ei ole lilli?“ küsis õpetaja Villem.
Ta näitas aknale.
„Vaadake, meil on jää-lilled!“
Jooksime akna juurde. Akna-klaasil olid õied. Need olid väga ilusad.
„Kes need tegi?“ küsis Pärtel.
Õpetaja Villem naeris: „Need tegi loodus.“

1. Mis kattis maad?
2. Mis tunne oli Mariil?
3. Mis tunne sul täna on?
4. Mida lastel ei olnud?
5. Mis oli akna-klaasi peal?
6. Kes või mis kaunistas akna-klaasi?

Jää lille Joonistamise mäng

- Kõik saavad paberi ja kirjutavad sellele oma nime.
● Alusta jää-lille joonistamist ja tõmba paberile üks joon.
● Anna töö edasi järgmisele lapsele.
● Iga laps võib korraga joonistada vaid ühe joone.
● Näi jätkatakse, kuni kõik on oma nimega töö tagasi saanud.

7

- Eestikeelsele õppele lähevad üle **kõik**.
- Üleminek omas tempos – kõik omandavad **enda võimete piires** keeleoskuse.
- Eesti keeles õppimisest kedagi **ei vabastata**.
- Erivajadusest tulenevalt võib olla juhtumeid, kus tuleb kasutada pikema aja jooksul paralleelselt mõlemat keelt, eriti keeleomandamise esimeste etappide (tavapärase arengu korral kuni 3eluaastani toimuv emakeele areng) pikenemise tõttu.
- Eesti keeles õppimiseks võivad õpilased vajada **täiendavat aega** ehk **õpiaja pikendamist**.
- Standardiseeritud lahendusi **ei ole** ning eesti keele õpetamise metoodika peab **põimuma** erivajadusega õpilase õpetamise metoodikaga.

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Õpilase toetamine koolis

Koolil on vajadusel vabadus ja võimalus:

Rakendada õpilase keeleõppe toetamiseks **üldist tuge**.

- Klassi-ja aineõpetaja **koostöös** tugispetsialistiga selgitavad välja sobiva toe vajaduse ning planeerivad õpilase võimetekohase toetamise õppe- ja kasvatusprotsessis osalemisel.
- Õpilasele võib **ajutiselt või perioodiliselt** pakkuda **individuaalset lisajuhendamist**.
- Võib teha **kohandusi** õppeajas, õppesisus, õppeprotsessis ja õppekeskkonnas, IÕK (PGS § 18).
- Võimalusel moodustada **õpiabi- ja tasemerühmi** ning kaasata tugispetsialiste ja abiõpetajaid (PGS § 46).

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Eestikeelsele õppele üleminekut toetav teave

Eestikeelsele haridusele üleminek – [HTMi veeb](#)

Haridus- ja Teadusministeerium vastab küsimustele eestikeelsele õppele ülemineku kohta:
<https://www.youtube.com/watch?v=pCRUG4f1tX4>

Korduma kippuvad küsimused: <https://www.hm.ee/uleminek>

Juhendmaterjal “Haridusasutustele ja lastevanematele eestikeelsele õppele ülemineku toetamiseks”

Juhendmaterjal „Õpilase toetamine koolis“

Käsiraamat „Mitmekeelne erivajadusega õpilane koolis“

Abimaterjal „Erinevate õppijate toetamine õpetaja ja tugispetsilaistide koostöös“

Haridus- ja Noorteameti veebilehelt **Muu kodukeelega laps juhised, nõuanded, materjalid ja kogemuslood**: materjalid lasteaedade õpetajatele ja vanematele <https://harno.ee/muu-kodukeelega-laps>

Alushariduse eesti keele kui teise keele õppematerjalid on samuti kättesaadavad e-koolikotist [e-koolikott/alusharidus/eesti keel teise keelena](#)

Täiendav iseseisva õppimise programm täiskasvanule eesti keele õppeks:
<https://www.keeletee.ee/index.html>

- A0-A2 tase Keeleklikk
- B1 tase Keeletee

ESF programmi „Eesti keele õpe ja keeleõppe arendustegevused“ elluvijaks on Eesti Keele Instituut, programmi veebileht: <https://portaal.eki.ee/keeleoep.html>

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Värskendavat kevadet
ja
loomevabadust korraldustöös!

AITÄH!